

Brocki, Zygmunt

"Geophysikalische Bibliographie von Nord- und Ostsee", T. 1-2, F. Model, Hamburg 1966 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 14/3, 574-575

1969

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

tych materiałów nie pozwoliła przedstawić pochodzenia L. Sawickiego i jego środowiska rodzinnego. Byłoby rzeczą nader pożądaną, aby luka ta została uzupełniona w przyszłych publikacjach.

Józef Babicz

Marian Gumowski, *Wspomnienia numizmatyka*. Wydawnictwo Literackie, Kraków 1965, ss. 150, fot.

Tomik wspomnień prof. Mariana Gumowskiego obejmuje głównie te strony życia autora, które związane są z numizmatyką i pracą naukową, „natomiast życie osobiste, jako mniej interesujące, jest tu prawie całkiem pominięte”, pisze autor we *Wstępie*.

Tok wspomnień nie jest ściśle chronologiczny. Rozpoczyna je rozdział o latach dziecinnych, po czym następuje rozdział o pracy przy porządkowaniu zbiorów numizmatycznych hrabiego Andrzeja Potockiego w Krakowie, pracy wykonywanej pod okiem Władysława Bartynowskiego, jednego z założycieli Towarzystwa Numizmatycznego w Krakowie (1889 r.) i pierwszego redaktora kwartalnika „Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne”. Następują wspomnienia o pracy w Muzeum Czapskich, o Towarzystwie Numizmatycznym, o pierwszych krokach na polu naukowym (pierwsza większa rozprawa: o medalach Jagiellonów, tytuł pracy doktorskiej: *O grzywnie i monecie piastowskiej*, wyd. przez Akademię Umiejętności w 1908 r.); dalej autora absorbują: dyrektorstwo (od 1919 r.) Muzeum Wielkopolskiego w Poznaniu i współpraca z Mennicą Państwową.

Osobny rozdział (ss. 99—111) poświęcony jest wspomnieniom z pracy przy rewindykacji zbiorów numizmatycznych z ZSRR. W związku z tym autor był kilkakrotnie w Związku Radzieckim: w 1924 i 1925 r. w Charkowie oraz w 1925 i 1928 r. w Leningradzie. Mamy tu sporo wspomnień o tamtejszych uczonych, z którymi się autor zetknął.

Pozostałe rozdziały poświęcone są latom II wojny światowej i powojennym. W 1946 r. autor objął, jako profesor honorowy, wykłady numizmatyki i historii starożytnej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu; jeśli idzie o numizmatykę był to jedyny wykład z tego zakresu na uniwersytetach polskich. Przez pewien czas wykladał też ten przedmiot na Uniwersytecie Poznańskim, dojeżdżając z Torunia. W 1955 r. autor zostaje profesorem nadzwyczajnym, w 1960 r. przechodzi w stan spoczynku a w dwa lata później obchodzi jubileusz z okazji 60 rocznicy pracy naukowej.

Z. Br.

F. Model, *Geophysikalische Bibliographie von Nord- und Ostsee*. T. 1—2. Gebrüder Bornträger, Hamburg 1966, ss. LVIII + 878 + 600.

Wymieniona bibliografia, stanowiąca wydawnictwo Deutsches Hydrographisches Institut w Hamburgu, składa się z dwóch tomów. Pierwszy, zatytułowany *Chronologische Titelaufzählung*, dzieli się na dwie części: pierwsza obejmuje lata 1749—1932, druga lata 1933—1961. Tom drugi, *Register*, zawiera indeksy: osobowy, tytułów czasopism, rzeczowy, geograficzny.

W tomie pierwszym wykazano chronologicznie, z adnotacjami treściowymi, piśmiennictwo geofizyczne dotyczące Morza Północnego i Bałtyku. Pozycji jest ok. 5 tys., co według szacunku autora bibliografii stanowić ma ok. 83% wszystkich prac z zakresu geofizyki obu mórz, jakie się ukazały od połowy XVIII w.

Polskie piśmiennictwo geofizyczne wykazano tylko w niewielkim stopniu: zaledwie kilka prac starszych i ok. 60 prac z lat 1945—1961, gdy choćby tylko *Polska bibliografia oceanograficzna za lata 1945—1960*, opracowana przez E. Królikowską i K. Ołpińską-Warzechową („Przegląd Geofizyczny” nr 1—2/1961), liczy 265 pozycji (bez działu VII zawierającego publikacje sprawozdawcze i z zakresu terminologii oraz bez uzupełnień, które się ukazały w nrze 3/1961 wymienionego kwartalniku), a dział I *Wybrane działy nauk przyrodniczych i teoretycznych bibliografii* A. Mielczarskiego i Z. Szopowskiego *Piśmiennictwo polskie z zakresu hydrotechniki morskiej w okresie od 1945 do 1964 roku* liczy 520 pozycji.

Z. Br.

Z C Z A S O P I S M K R A J O W Y C H

PROBLEMY KULTURY UMYSŁOWEJ ODRODZENIA MIESZCZAŃSTWA PRUS KRÓLEWSKICH

Pod takim tytułem ukazał się w nrze 3/1966 „Zapisków Historycznych” artykuł Bronisława Nadolskiego. Rozprawa ma charakter problemowy i wysuwa szereg postulatów badawczych, których realizacja ma dać kompletny obraz kultury renesansowej miast Prus Królewskich, głównie Gdańska, Torunia i Elbląga. M. in. autor wysunął postulat zbadania problemu wyjazdów tutejszej młodzieży na wyższe studia do różnych ośrodków uniwersyteckich, potrzebę opracowania bibliografii drukowanych dysput uniwersyteckiej młodzieży pomorskiej, potrzebę opracowania bibliotek publicznych i prywatnych¹ i potrzebę studiów nad środowiskiem naukowym na Pomorzu w dobie odrodzenia.

Z. Br.

NIEZNANY POLSKI LEKSYKOGRAF Z XVII W.

Podczas gdy w XVI w. na polu leksykografii polskiej działało wielu autorów (J. Mączyński, J. Murelius, F. Mymer, Bartłomiej z Bydgoszczy i inni), to z XVII w. mamy tylko jednego, choć wybitnego, słownikarza, G.³ Knapskiego. Dlatego wszelkie informacje odnoszące się do XVII w. mają duże znaczenie dla historii polskiej myśli leksykograficznej, jak to podkreśla Mieczysław Karaś w swej pracy *Nieznany polski leksykograf z I poł. XVII w.* („Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Oddziału PAN w Krakowie”, styczeń-czerwiec 1965).

M. Karaś donosi tutaj, że niedawno odkryto wśród rękopisów biblioteki klasztornej dominikanów w Krakowie słowniczek słowiańsko-polski, zawierający ok. 3 tys. wyrazów polskich, powstały w Żółkwi zimą 1641 r., a więc niedługo przed ukazaniem się II wydania słownika Knapskiego (Kraków 1643). Jego autorem jest dominikanin, doktor teologii Marian z Jaślik, później określany jako Jaślicki, profesor teologii w Busku, Podkamieniu, Lwowie i Kijowie. Choć był przede wszystkim teologiem (w rękopisie pozostawił wiele dzieł z tego zakresu), zajmował się również sprawami językowymi. Oprócz wymienionego wyżej słowniczka pozostawił w rękopisie jeszcze dwie próby leksykograficzne: słowniczek wyrazów obcych, głównie objaśniający wyrazy tureckie, i *Wokabularz Łacino-*

¹ Jedna taka monografia już się ukazała: S. Sokół, M. Pelczarowa, *Księgozbiór gdańskich lekarzy Krzysztofa i Henryka Heyllów*. Gdańsk 1963.